

EU:n tuleva kilpailukykyrahasto ja TKI-rahoitus

Silta tutkimuksesta innovaatiotoimintaan ja Euroopan globaaliin kilpailukykyyn

Komission ehdotus uudeksi Euroopan kilpailukykyrahastoksi (European Competitiveness Fund, ECF), joka yhdistäisi nykyisiä erillisiä ohjelmia ja olisi vahvasti kytköksissä seuraavaan Horisontti Eurooppa-ohjelmaan (HE), on lupaava. Rakenne mahdollistaa Mario Draghin peräänkuuluttaman innovaatiokuilun umpeen kuromisen, kun kilpailukykyrahaston rahoitustyökalupakki tuodaan tiiviiseen yhteyteen tutkimuksen puiteohjelman kanssa HE:n pilari 2:n kautta. Innovaatiokuilun kurominen umpeen edellyttää kuitenkin, että kilpailukykyrahaston osalta rahoitus kilpailutetaan ja myönnetään paremmuuden perusteella. Lisäksi toimiva rajapinta näiden kahden ohjelman välillä on kriittinen edellytys saada komission hyvät ehdotukset tukemaan kokonaisvaltaisesti Euroopan globaalia kilpailukykyä ja kasvua. Kärkiyritysten rahoittaminen uudella EU Tech frontrunners -konseptilla tuo uutta vahvuutta kilpailukykyymme. Silta tutkimuksesta kilpailukykyiseen teolliseen toimintaan ja edelleen Euroopan globaaliin kilpailukykyyn vahvistuu. Yritysten rooli uuden luomisessa on kriittinen; vasta käytössä ja tuotannossa olevien uusien palveluiden ja tuotteiden myötä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tavoiteltu vaikutus kilpailukykyyn ja talouteen toteutuu. Kun rajapinta tutkimuksesta kaupallistamiseen on esteetön, T&K ja kaupallinen innovaatiotoiminta tukee kilpailukykyrahaston painopisteiden toteutumista konkreettisesti. Kaupallistaminen, skaalaus ja investoinnit tapahtuvat yritysten toimesta.

Yritysten toimien rinnalla tarvitaan myös maailmanluokan tutkimusta, erityisesti uusiin nouseviin aloihin liittyen. On välttämätöntä, että Euroopan globaali kilpailukyky vahvistuu ja samalla löydetään myös uusia kasvunlähteitä. HE:n ohjelmatarjonnassa on hyviä rahoitusinstrumentteja huipputason tiedettä ja alkavia yrityksiä varten.

TKI-toiminta on luonteeltaan läpileikkaavaa. Siksi T&K ja kaupallinen innovaatiotoimintaa koskevat päätökset tulee tehdä yhteistyössä komission eri pääosastojen kanssa.

Euroopan kilpailukykyrahasto (ECF)

Käynnissä olevissa EU:n tulevan rahoituskehiksen kilpailukykyrahastoa ja tulevaa puiteohjelmaa koskevissa neuvotteluissa, on tärkeää kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Kilpailukykyyn, turvallisuuden ja puolustukseen kasvattamiseen suunnatun rahoituksen (ECF ja HE) tulee säilyä esitetyllä korkealla tasolla (362 mrd. € + innovaatorahasto n. 36 mrd. €).
2. Rahaston painopisteet (puolustus ja avaruus, vihreä kasvu, digitaalinen johtajuus sekä terveys ja biotalous) ovat keskeisiä Euroopan strategiselle kilpailukykyllä ja näihin sisältöihin myös Suomella on annettavaa. Painopisteiden alla rahoitettavat toimet on tarkoituksenmukaista määritellä työohjelmatasolla, jotta joustavuus ja markkinatarve tulee paremmin huomioiduksi läpi rahoituskehiksen elinkaaren.
3. Kilpailukykyrahastosta myönnettävän rahoituksen tulee olla kilpailutettua ja myöntökriteerien tulee perustua korkeaan laatuun (excellence, impact and quality). Rahoitettavilla hankkeilla tulee olla laajin mahdollinen vaikuttavuus Euroopan globaalin kilpailukykyyn parantamiseen. Tämän varmistamiseksi EK esittää komission kilpailukykyrahastoa koskevaan asetukseen uutta artiklaa (artiklan 4 jälkeen ja ennen artiklaa 10).

General award criteria and procedure

1. **The ECF funding shall be based on open competition and the main award criteria should refer to excellence, impact and quality as well as highest relevance for European competitiveness**
4. EU rahoitus vivuttaa yksityisiä investointeja hyvin esimerkiksi InvestEU-budjettitakauksen kautta. Jotta maksimaalinen vivuttaminen tapahtuu tulevalla rahoituskaudella esitettyä alinta määrärahasoaa pitää nostaa merkittävästi. Kysyntää InvestEU-budjettitakauksille on ollut runsaasti. Tätä instrumenttia tulisi kasvattaa nykyisestä merkittävästi.

Lisätiedot:

Riikka Heikinheimo, johtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), riikka.heikinheimo@ek.fi, tel: +358 46 922 9692

Joanna Tikkanen, johtava asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), joanna.tikkanen@ek.fi, tel: +358 50 528 1281

Horisontti Eurooppa -ohjelma

Seuraavalle Horisontti Eurooppa-ohjelmalle esitetään aiempaa korkeampaa rahoitusta (155 mrd. €). Tavoite on kannatettava, kunhan varmistetaan, että rahoitus tukee Euroopan globaalia kilpailukykyä, ja että puiteohjelman rajapinta kilpailukykyrahaston toimintaan on selkeä ja toimiva. EU Tech frontrunners on tervetullut uusi mahdollisuus varmistaa kärkitoimijoiden globaalia kilpailukykyä Euroopalle kriittisillä aloilla. Nämä yritysveltoiset ekosysteemit ovat muista yhteishankkeista poiketen markkinalähtöisiä. Ne rakentavat uusia arvoketjuja tärkeimmille aloille ja kokoavat eurooppalaisen parhaimman osaamisen yhteen. Nämä arvoverkot tarjoavat hyvän alustan pk-yrityksille ja startup-yrityksille kasvua Euroopassa. Myös tutkimuksella on tärkeä rooli näissä arvoverkoissa.

Esitetty Horisontti Eurooppa -ohjelman rakenne pilareineen on pääpiirteissään hyvä. Rahoituksen tulee olla tasapainoinen pilareiden 1–3 osalta. Ohjelmarakenteen tulee olla toimiva ja yrityksillä tulee olla monipuolisesti mahdollisuuksia osallistua tutkimushankkeisiin. Komission ehdotuksessa on tärkeitä instrumentteja, joilla tuetaan tutkimusta. Kaupallisia innovaatioita rahoitetaan kahta reittiä; kasvavalla pääomarahoituksella (European Innovation Council, EIC), ja ennen kaikkea tuomalla tutkimus EU tech frontrunners rahoituksen kaltaisilla yritysveltoisilla kumppanuusmalleilla investointikykyisen elinkeinoelämän yhteyteen. EK:n näkökulmasta tärkeimpiä pilareita ja rahoitusohjelmia ovat:

Pilari 1: Huipputason tiede (44.079 mrd. €)

Euroopan tutkimusneuvosto (ERC) sekä tutkijoiden liikkuvuustoimet (Marie Skłodowska-Curie-toimet) ovat hyvä pohja maailman luokan tutkimuksen tekemiselle ja tutkijoiden liikkumiselle. Oleellista on, että tutkimuksen tekijät ja yritykset tekevät myös yhteistyötä.

Pilari 2: Kilpailukyky ja yhteiskunta (75.876 mrd. €)

Rahoitus elinkeinoelämän ja Euroopan globaalin kilpailukyvyn kasvattamiseksi tapahtuu pilarin 2 ja kilpailukykyrahaston kautta. Tämän rajapinnan toimivuus ratkaisee kuinka hyvin uuden rahoituskauden toiminnot tukevat Euroopan globaalia kilpailukykyä. On erittäin tärkeää, että kaikki pilari 2:n puolella rahoitetut yhteishankkeet tavoittelevat talouden ja tuottavuuden kasvua, ja että rahoitukseen valittavat hankkeet aidosti tavoittelevat kaupallistumista.

Pilarin 2:n tulevan rahoituksen suhteellinen osuus tulisi turvata. Olisi tavoiteltavaa, että rahoitus jopa kasvaisi esitetystä. Tutkimuksen ja yritysten kumppanuushankkeiden rahoitus (partnerships) on pilarin tärkein toiminto. Yritysten roolia teemojen tunnistamisessa ja rahoituksen saajana on vahvistettava. Yritysveltoiset kumppanuudet on sallittava, sillä ne takaavat tutkimuksesta syntyvän liiketoiminnan ja investoinnit, sekä nostavat EU-tasoisia TKI-investointeja ja kaksoissiirtymän toteutumiseen tarvittavia investointeja. EU Tech frontrunners on tärkeä uusi mahdollisuus markkinalähtöiseen ja yritysveltoiseen uusia eurooppalaisia arvoketjuja luovaan yhteistyöhön. On erittäin tärkeää, että rahoituksellinen silta ohjelmien (ECF ja HE) välillä toimii, toimivaa rahoitusta on käytettävissä molempien ohjelmien puolelta. Suomen veturiyriyosysteemit (Lead Company Model) ovat osoittaneet, että yritysveltoiset yhteishankkeet toimivat. On syntynyt uusia arvoketjuja, joihin startup - ja pk-yritysten sekä tutkimuksen on ollut helppo kytkeytyä.

Pilari 3: Innovaatiot (38.785 mrd. €)

Euroopan innovaationeuvosto (EIC) parantaa kasvuyritysten rahoitusmahdollisuuksia. Tarvitaan nykyistä tiiviimpää kytkentää eurooppalaisiin arvoverkkoihin, jotta liiketoiminta skaalautuu ja investoinnit tehdään Eurooppaan. Näin eurooppalainen arvonalisä kasvaa ja hyödyt Euroopan globaalille kilpailukyvyllle ovat suuremmat.

Lisätiedot:

Riikka Heikinheimo, johtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), riikka.heikinheimo@ek.fi, tel: +358 46 922 9692

Joanna Tikkanen, johtava asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), joanna.tikkanen@ek.fi, tel: +358 50 528 1281